

NAPOVED INTEGRALNE SERIJE:

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja

V čedalje večji meri se soočamo z mnogoterimi, raznolikimi izzivi – od svetovnih do evropskih, slovenskih, lokalnih; od podnebnih sprememb do ekonomskih problemov.

Zato je nujen drugačen pogled na svet okrog nas, nov način razmišljanja in delovanja, preseganje kalupov...

Celosten pogled, ki nam bo pomagal, da elemente, ki jih že imamo, vidimo v novi luči, na drugačen in celosten način povežemo, prepletemo, stkemo – PAMETNO INTEGRIRAMO.

Drobce rešitev, ki bodo dobre za vse, imamo pred seboj, živimo z njimi – tu, v Sloveniji in Evropi.

Ker »nič ni tako praktično kot dobra teorija« (Lewin), predstavljamo NAČELA, po katerih je mogoče oblikovati nov, celosten konceptualen okvir; pravzaprav lahko vodijo do različnih teorij.

In ta načela nas lahko pripeljejo do TEORIJE INTEGRALNEGA RAZVOJA avtorjev Ronnieja Lessema in Alexandra Schiefferja.

Praktični primeri njene uporabe z odličnimi praksami (večina iz Slovenije) in novi integralni koncepti bodo sestavljali večino od 100 nadaljevanj v seriji »S pametno integracijo do trajnostnega razvoja«. Objavljali jih bomo v naslednjih nekaj mesecih, praviloma vsak dan od ponedeljka do petka. S pomembnim sporočilom, da je nujno pametno povezati številna prizadevanja in potencialne za trajnostni razvoj v okviru EU.

*Med drugim smo pristop integralnih svetov uporabili pri snovanju novega, trajnostnega modela razvoja za našo državo - poimenovali smo ga Integralna zelena Slovenija. Predstavili smo ga v knjigi **Integral Green Slovenia** (Routledge, 2016), ki smo jo uredili dr. Darja Piciga, prof. Alexander Schieffer in prof. Ronnie Lessem, napisalo pa poleg nas še 42 slovenskih avtorjev. Z Integralno serijo se odzivamo na številne pobude, da bi imeli čimveč gradiv o Integralni zeleni Sloveniji tudi v domačem jeziku.*

In integralna zelena pot lahko prispeva tudi k prihodnosti Evrope.

O vsem tem nas bo v prihodnjih mesecih pisalo več deset avtorjev knjige in drugih integralnih mislecev.

Vse to prvič celostno v slovenskem jeziku in edinstveno v svetovnem merilu.

Prijazno vabljeni k prebiranju, razmišljanju in ustvarjalni uporabi!

Dr. Darja Piciga

DEVETI TEDEN

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja – 45. nadaljevanje

20. 4. 2018

45. Pametna integracija EU politik za trajnostni razvoj v praksi že poteka, v različnih oblikah

Na »GENE« potovanju po integralnih svetovih smo se najprej »ukoreninili« v naravi in družbi, torej raziskali potencialne »južnega« sveta (27. do 37. nadaljevanje **Integralne serije**). Od 38. nadaljevanja dalje spoznavamo značilnosti »vzhodnega« sveta, v katerem sta ključna kultura in ozaveščenost (ali duhovnost). Iz »kraljestva odnosov« (odnosov do narave in v skupnosti) z osnovnimi nalogami socialnega sistema vzpostaviti povezanost z naravo in zgraditi zdravo skupnost smo se torej premaknili v »kraljestvo idej« (tudi navdih), kjer deluje intuicija, se dogajajo uvidi in poteka proces ozaveščanja. Ustvarjalna moč te sfere in holistični pogled na svet sta nas vodila k vzpostavitvi novega koncepta pametne integracije EU politik za trajnostni razvoj¹ – originalnega evropskega in slovenskega prispevka h konceptualnemu okviru integralnih svetov. Ker je v tej sferi razvojni princip (stremljenje, proces k višjim ravnam družbenega, gospodarskega, duhovnega ... razvoja) še posebej pomemben, smo vpeljali tudi pet dejavnikov vzpostavitve in razvoja

¹ Uvodna predstavitev: [41. nadaljevanje](#), ilustracija s primerom Srca Slovenije: [42. nadaljevanje](#).

integralnega gospodarstva (in družbe), ki sta jih Lessem in Schieffer opredelila v okviru teorije integralne ekonomije. »5 Cs« (Centre - Create - Catalyse - Connect - Co-evolve) smo v zadnjih dveh prispevkih² obravnavali na splošni ravni in na praktičnih primerih (Srce Slovenije, Mondragon, Interface).

Lahko rečemo, da je zmožnosti in usmerjenost, celostno obravnavati pojave in snovati povezovalne rešitve, za »severni« svet, v katerega sodi tudi Slovenija, ne samo pomembna, ampak nujen pogoj za doseganje trajnostnega razvoja. Zato v tokratnem prispevku še razširjamo predstavitev koncepta pametne integracije – povzemamo tudi iz študije praktičnih primerov in razvojnih usmeritev vseh štirih integralnih svetov v knjigi ***Integral Green Slovenia***³.

Politik, usmeritev, ukrepov in programov za trajnostni razvoj, vključno s skladi, ki akterjem zagotavljajo finančno podporo, imamo v EU celo vrsto. V skladu z osnovnim integralnim modelom in teorijo integralne ekonomije smo, ob upoštevanju slabosti Slovenije na gospodarskem, družbenem in okoljskem področju, kot posebej relevantne opredelili politike in usmeritve za prehod v zeleno (nizkoogljično in učinkovito z viri) gospodarstvo, za spodbujanje socialne ekonomije in družbene odgovornosti. Te politike že prispevajo k doseganju ciljev v vseh treh razsežnostih trajnostnega razvoja, tako družbene in gospodarske kot okoljske. Pametno integracijo politik EU za trajnostni razvoj, torej povezovanje (sinergije, čezsektorski pristop) vseh politik in usmeritev, ki ga podpirajo, štejemo za nujno dopolnitev usmeritvi v pametno specializacijo, ki je pri kohezijski politiki v skladu z navodili Evropske komisije že uveljavljena⁴.

Socialna ekonomija s poudarkom na združništvu in socialnem podjetništvu je značilna za »severni« gospodarski pristop, zato jo bomo v naslednji fazi podrobneje obravnavali. Tudi konceptu družbene odgovornosti in konkretnim instrumentov za njegovo uveljavitev v podjetjih (kot je priporočeni standard ISO 26 000) se bomo še posvetili. Koncept zelenega gospodarstva pa na tem mestu vpeljujemo z opredelitvijo UNEP-a, Program Združenih narodov za okolje⁵: na kratko lahko zeleno gospodarstvo označimo kot gospodarstvo, ki je nizkoogljično, učinkovito z viri in socialno vključujoče. Torej vodi do izboljšane blaginje ljudi in socialne pravičnosti, hkrati pa občutno zmanjšuje okoljska tveganja in ekološka pomanjkanja. Gre za izhodiščno drugačen pogled na okolje: reševanje okoljskih problemov in ohranjanje narave ne omejujeta napredka, ampak ju obravnavamo kot priložnost za razvoj gospodarstva, ki prinaša tudi nova, zelena delovna mesta. Ustvarjamo jih s tem, ko:

- zmanjšujemo onesnaževanje in emisije toplogrednih plinov,
- preprečujemo izginjanje rastlinskih in živalskih vrst ter ohranjamo ekosistemske storitve,
- povečujemo učinkovitost pri rabi virov, vključno s snovno in energetske učinkovitostjo.

Koncept pametne integracije smo v Sloveniji razvili izhajajoč iz ugotovitve, da je ena ključnih razločevalnih slovenskega modela integralne zelene ekonomije glede na modele iz knjige ***Integral Economics***⁶ njegova vpetost v "policy" okvir (okvir politik) Evropske unije. Novega razvojnega modela za Slovenijo torej nismo začeli graditi z ničelne točke, ampak na zgoraj predstavljenem zaključku o številnih obstoječih politikah, ukrepih in instrumentih EU, ki že podpirajo trajnostni razvoj in prehod v zeleno gospodarstvo. Kot smo vedno znova odkrivali pri spoznavanju uspešnih praktičnih primerov integralnega zelenega razvoja v Sloveniji, so njihovi nosilci pametno integracijo že uveljavili v praksi. Na splošni ravni smo opisali tri oblike pametne integracije:

² [43. nadaljevanje](#), [44. nadaljevanje](#).

³ Naslonili smo se na 14. poglavje knjige, ki se ukvarja z vprašanjem, kako aktualizirati integralni zeleni potencial Evrope.

⁴ O slovenski strategiji pametne specializacije na

http://www.svrk.gov.si/delovna_podrocja/strategija_pametne_specializacije/.

⁵ UNEP (2011). Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication - A Synthesis for Policy Makers. Dostopno prek: www.unep.org/greeneconomy/ (11.5.2014).

⁶ In tudi glede na modele, katerih razvoj profesorja Lessem in Schieffer spodbujata in usmerjata v okviru [Centra za integralni razvoj Trans4m](#).

I.

Skozi kompleksno strukturo programov EU se podpirajo projekti na različnih področjih in na različnih ravneh. Podjetja, lokalne skupnosti in raznoliki drugi upravičenci lahko vsako leto kandidirajo na številnih razpisih EU, na nacionalni ravni in v regionalnih programih. Poleg tega se finančne podpore ponujajo tudi v okviru več mednarodnih programov. Evropski socialni sklad, Evropski sklad za razvoj podeželja, Evropski kohezijski sklad, Evropski sklad za regionalni razvoj, LIFE program, Obzorje 2020, čezmejni in makroregionalni programi ter še mnogi drugi skladi in programi. K vsem dobrim praksam Integralne zelene Slovenije, predstavljenim v knjigi iz leta 2016, so v večji ali manjši meri doprinesli prispevki iz EU in mednarodnih programov. V nekaterih primerih (omenili smo že Solčavsko in Srce Slovenije⁷) pa je bila taka podpora ključna.

Slike: Nekaj primerov logotipov EU in mednarodnih programov, skladov in instrumentov

II.

Nekatere dobre prakse so bile še posebej uspešne pri inovativnem upoštevanju politik EU, kot je zakonodaja za podporo prehodu v nizkoogljično gospodarstvo (energetska učinkovitost in zmanjševanje emisij toplogrednih plinov). Odličen primer je podjetje Domel z energetske in snovno učinkovitimi elektromotorji vakuumskih sesalnikov, s katerimi so prehiteli uveljavitev direktiv za eko dizajn in energijsko nalepko ter postali svetovno vodilni v tej tržni niši⁸.

III.

V okviru EU se odpirajo neštete priložnosti za mreženje in sodelovanje znotraj EU in s tretjimi državami. O tem pišemo pri predstavitvi praktičnih primerov, na primer Vrtca Slovenska Bistrica, Solčavskega in Srca Slovenije, v knjigi ***Integral Green Slovenia*** pa so še podrobneje predstavljene.

⁷ [41. nadaljevanje](#), [42. nadaljevanje](#).

⁸ [11. nadaljevanje](#), [12. nadaljevanje](#).

Slovenska podjetja, občine, vrtci, šole in druge dobre prakse, predstavljene v knjigi o Integralni zeleni Sloveniji, so tako že sočasno in uspešno uresničevale več politik in usmeritev EU za trajnostni razvoj, kot so tiste za prehod v zeleno (nizkoogljično, krožno) gospodarstvo, energetska učinkovitost in obnovljive vire energije, raziskave, razvoj in inovacije na teh področjih, trajnostni razvoj mest in podeželja s prehransko in energetska samozadostnostjo, socialno ekonomijo z zadružništvom in socialnim podjetništvom, etično bančništvo, družbeno odgovornost, pa tudi programi na področju kulture, na primer za ohranjanje in oživljanje kulturne dediščine. Ker je kulturna razsežnost za »vzhodni« svet še posebej relevantna, se bomo prihodnji teden spet vrnili k njej.

Dr. Darja Piciga